

Gaelscoil Uí Chéadaigh, Bóthar Vevay, Bré, Co. Chill Mhantáin.

**Plean Freagartha Scoile maidir le Covid-19
Feabhra 2021**

Is Plean Freagartha Scoile maidir le Covid-19 é seo.

Rinneadh uasdátú ar an gcáipéis seo i gcomhar le comhairle sláinte phoiblí agus leanfar le huasdátú a dhéanamh air de réir mar a fhaightear tuilleadh comhairle sláinte poiblí.

1. Réamhrá

Is gá athbhreithniú a dhéanamh ar Phlean Freagartha COVID-19 maidir le feidhmiú sábháilte agus inbhuanaithe Bunscoileanna agus Scoileanna Speisialta lena chinntiú go gcomhlíonann sé Athléimneacht agus Athshlánú an Rialtais 2020-2021: Plean Maireachtála le COVID-19 i gcomhréir leis an 'Prótacal um Obriú go Sábháilte' arna bhforbairt ag an Roinn Gnó, Fiontar agus Nuálaíochta agus ag an Roinn Sláinte le doiciméid teorach arna soláthar ag an Údarás Sláinte agus Sábháilteachta (USS). Is leagan athbhreithne é an 'Prótacal um Oibriú go Sábháilte' den Prótacal um Fhilleadh ar an Obair go Sábháilte' agus cuimsíonn sé go leor eioimintí agus gnéithe den treoir bhunaidh ach déantar é a nuashonrú chun an chomhairle is déanaí a d'eisigh an Rialtas agus an Fhoireann Éigeandála Sláinte Náisiúnta (NPHET) a léiriú chun scaipeadh COVID-19 san ionad oibre a laghdú.

Ní mór Plean Freagartha COVID-19 a bheith ag gach ionad oibre. Ionaid foghlama agus oibre araon is ea scoileanna. Leagtar amach sa doiciméad seo an t-eolas a theastaíonn ó bhunscoileanna chun athbhreithniú a dhéanamh ar a bPlean Freagartha Scoile COVID-19, lena n-áirítear beartas COVID-19, príomhionadaí oibríthe agus próiseas chun déileáil le cás COVID-19 a mheastar a bheith ann.

Is é is cúis leis an doiciméid seo treoir shoiléir chuidiúil a sholáthar maidir le hoibriú sábháilte trí COVID-19 a chosc, a bhrath go luath agus a smachtú i mbunscoileanna agus i scoileanna speisialta. Tugtar príomhtheachtaireachtaí ann chun riosca COVID-19 a íoslaghdú don fhoireann, do dhaltaí, do theaghlach agus don phobal go ginearálta agus ag an am céanna aithnítear ann an tábhacht a bhaineann leis an oideachais do shláinte agus folláine na ndaltaí agus na sochaí ina hiomláine.

Dírítear sa doiciméad seo ar na céimeanna praiticiúla is féidir a chur i bhfeidhm i mbunscoileanna agus i scoileanna speisialta chun an riosca a íoslaghdú go dtabharfaí ionfhabhtú isteach i scoileanna agus ag an am céanna a aithint nach bhfuil aon ghníomhaíocht idirphearsanta ann gan riosca go ndéanfar an tionfhabhtú a tharchur ag am ar bith. Tacáítear leis an gcáipéisíocht agus na teimpléid sa leabhrán seo tríd an gcomhairle sláinte poiblí a thagann ón Ionad Faireachais um Chosaint Sláinte (HPSC) maidir le hathoscailte scoileanna agus áiseanna oideachais go sábháilte.

Fuarthas tuilleadh comhairle ón HPSC maidir le húsáid clúdaigh aghaidhe sa suíomh oideachais ar an 6ú Lúnasa 2020.

Príomhdhúshlán atá ann an riachtanas chun leibhéal praiticiúil agus airdill a bhaint amach agus timpeallacht thacúil teagaisc agus foghlama a sholáthar ag an am céanna. Aithnítear sa doiciméad seo na céimeanna is féidir le scoileanna a ghlacadh chun gach rud praiticiúil a dhéanamh gan COVID-19 a thabhairt isteach sa scoil agus na céimeanna is féidir a ghlacadh chun an dóchúlacht go scaipfear laistigh den scoil féin a laghdú.

D'oibrigh an Roinn go dícheallach leis na comhpháirtithe oideachais chun pleananna, comhairle, prótacail agus treoir chomhsheasmhach a fhorbairt do scoileanna, lena n-áirítear plean Freagartha Scoile COVID-19. Tá sraith caipéisíochta ar fáil chun tacaíocht a thabhairt do scoileanna leanúint ar aghaidh ag oibriú go sábháilte agus go hiomlán, lena n-áirítear treoir faoin bhfoghlaim, clár scoile agus folláine don scoilbhliain 2020/21. Tá eolas ann freisin faoi mhaoiniú, chúrsaí foirne agus acmhainní i scoileanna chun tacú le bearta COVID-19. Cuirtear comhairle ar scoileanna eolas a chur ar na doiciméid seo. Beidh na doiciméid uile ar fáil ag gov.ie/backtoschool

2. Plean Freagartha Scoile COVID-19

Ceapadh Plean Freagartha Covid-19 chun tacú leis an bhfoireann agus leis an mBord Bainistíochta (BOM) / Bord Oiliúna Oideachais (ETB) bearta a chur i bhfeidhm a bhfuil sé i gceist acu leathadh Covid-19 a chosc i dtimpeallacht na scoile.

Soláthraíonn an Plean Freagartha Covid-19 mionsonraí faoi na beartais agus na cleachtais atá riachtanach chun go gcomhlíonfaidh scoil 'Prótacal um Oibriú go Sábháilte' an Rialtais, chun cosc a chur ar thabhairt isteach agus leathadh Covid-19 i dtimpeallacht na scoile.

Is den tábhacht go gcomhlíonfaidh teagasc agus foghlaim scoilbhunaithe agus oibriú áiseanna na scoile na doiciméid chomhairle agus treorach sláinte phoiblí atá ullmhaithe ag an Roinn. Má dhéantar é seo is amhlaidh gur lú an riosca do dhaltáí, don fhoireann agus do dhaoine eile. Tacaíonn an plean freagartha le hathoscailt inbhuanaithe na scoile agus tá sé mar phríomhchuspóir sláinte na foirne agus na ndaltaí a chosaint agus riachtanais oideachais agus forbartha na ndaltaí sa scoil a chur chun cinn ag an am céanna. Doiciméad beo atá sa phlean freagartha COVID-19 déanfar é a nuashonrú de réir na comhairle sláinte poiblí do bhunscoileanna agus do scoileanna speisialta de réir mar is cuí.

Ag teacht leis an bPrótacal um Oibriú go Sábháilte, tá cumarsáid láidir agus cur chuige comhoibritheach idir an B/BOO, an fhoireann, na daltaí agus na tuismitheoirí ríthábhachtach chun scoil shábháilte a chaomhnú.

Tá géarghá le cuidiú agus le comhoibriú ó gach ball foirne, gach dalta, gach tuismitheoir, conraitheoirí agus cuairteoirí le go n-éireoidh leis an bplean amach anseo.

Tá gach iarracht á déanamh lena chinntiú go bhfuil an t-eolas sa doiciméad seo cruinn. Má thugtar faoi deara earráidí nó easnamh, áfach, cuirtear sin in iúl dúinn ionas gur féidir linn sin a leasú.

3. Polasaí Gaelscoil Uí Chéadaigh maidir le COVID-19

Tugann beartas COVID-19 achoimre ar thiomantas leanúnach na scoile an plean a chur i bhfeidhm agus cuidiú le cosc a chur le tabhairt isteach agus leathadh an víris. Síneoidh agus dátóidh cathaoirleach agus príomhoide an BB/BOO an polasaí agus cuirfear faoi bhráid na foirne, na ndaltaí, na dtuismitheoirí agus eile é.

Ráiteas Beartais COVID-19

Tá Gaelscoil Uí Chéadaigh tiomanta ionad oibre sláintiúil agus sábháilte dár bhfoireann ar fad agus timpeallacht foghlama shábháilte dár ndaltaí uile a chothú. Lena chinntiú, tá an Plean Freagartha COVID-19 seo a leanas forbartha agus nuashonraithe againn. Tá Bainistíocht agus foireann na scoile go léir freagrach as cur i bhfeidhm an plean seo agus cuideoidh iarracht comhchoiteanna le bac a chur ar scaipeadh an bhvíreas.

Tá sé mar aidhm againn:

- leanúint ar aghaidh le monatóireacht a dhéanamh ar ár bhfreagra COVID-19 agus an plean seo a leasú i gcomhairle lenár bhfoireann
- eolas rídhánaí maidir le treoracha shláinte poiblí an FSS agus Gov.ie a chur ar fáil dár bhfoireann agus daltaí
- eolas faoi comharthaí COVID-19 agus conas ba cheart do lámha a ní a thaispeáint
- ionadaí oibrithe a bhfuil furasta le aithint a aontú leis an bhfoireann chun an ról atá leagtha amach sa phlean seo a chomhlíonadh
- an fhoireann agus na daltaí go léir a chur ar an eolas faoi sláinteachas riachtanach maraon le béasaíocht anála agus riachtanais scaradh sóisialta
- an scoil a athchóiriú chun scaradh sóisialta a chur i bhfeidhm mar is oiriúnach le treoracha agus orduithe na Roinne Oideachais
- logleabhar teagmhála a choimeád chun chabhrú le rianú teagmhála
- cinntiú go rachaidh an fhoireann i dteagmháil leis an faisnéis ionduchtaithe / taitheacha a chur an Roinn Oideachais ar fáil
- an próiseas chomhaontaithe i gcás go mbeadh duine sa scoil ag taispeáint na comharthaí de COVID-19 agus iad ar scoil a chur i bhfeidhm
- treoracha a chur ar fáil don fhoireann agus dosna daltaí i gcás go bhfuil siad ag taispeáint na comharthaí de COVID-19 agus iad ar scoil
- glantóireacht a chloíonn le treoracha na Roinne Oideachais a dhéanamh

Rachfar i comhairliúchán leis an bhfoireann ar bhonn leantach agus fáiltítear aiseolas ar pé ábhar inní, fadhbanna nó moltaí.

Is féidir é seo a dhéanamh tríd an bPríomhionadaí (/ithe) Oibrithe, a dtacófar leis/léi de réir an chomhaontaithe idir an Roinn agus na páirtithe oideachais.

Síniú: Deirdre Ní Dhónaill

Dáta: 26/02/2021

Síniú: Gearóidín Ní Bhaoill

Dáta: 26/02/2021

4. Athbhreithniú a dhéanamh ar oibriú sábháilte scoileanna

Tá sé i gceist ag an BB/BOO atosú an teagaisc agus na foghlama scoilbhunaithe agus fillleadh na foirne ar an ionad oibre sábháilte a éascú. Ní mór oibriú scoileanna a dhéanamh go sábháilte agus ní mór cloí go dochta leis an gcomhairle maidir le sláinte phoiblí agus le treoir ar bith eistithe ag an Roinn Oideachais.

Tá mionsonraí maidir le hoibriú sábháilte na háise scoile agus na rialuithe is infheidhme leagtha amach sa doiciméad seo. Beidh ar gach scoil athbhreithniú a dhéanamh ar a gcuid próisis reatha lena chinntiú go gcuimsíonn siad na nithe seo a leanas:

- Socruithe le bheith cothrom le dáta maidir le comhairle sláinte poiblí, athruithe ar aon phleananna Rialtais maidir le maireachtáil le COVID-19 agus nuashonruithe ón Roinn Oideachais;
- Socruithe chun an fhoireann, daltaí, tuismitheoirí agus eile a chur ar an eolas in am cuí agus de réir mar is gá;
- Cinntiú go bhfuil athbhreithniú déanta ag an bhfoireann ar an ábhar oiliúna atá curtha ar fáil ag an Roinn Oideachais (sonraí i gCuid 4.1);
- Teachnt a bheith ag an bhfoireann ar an bhfoirm um Fhilleadh ar Obair (FO) (sonraí i gCuid 4.2);
- Príomhionadaí Oibríthe a bheith aitheanta (sonraí i gCuid 4.3);
- Póstaer ar taispeáint agus comharthaíocht eile chun tabhairt isteach agus leathadh Covid-19 i scoileanna a chosc (sonraí i gCuid 4.4);
- Na hathruithe cuí ar leagan amach na scoile nó an tseomra ranga curtha i bhfeidhm más gá chun tacú le hathdhearadh seomraí rangaí chun cuidiú le scaradh sóisialta (sonraí i gCuid 4.5);
- Baineadh bearradh neamhriachtanach as chun glanadh leanúnach na scoile a éascú agus aire ar an tábhacht a bhaineann le hábhair oideachasúla a bheith ann chun timpeallacht foghlama spreagúil a chruthú;
- Nuashonrú a bheith déanta ar an measúnú sláinte agus riosca (sonraí i gCuid 4.6);
- Na socruithe is gá a bheith déanta chun srian a choinneáil ar an rochtain ar an scoil ag cuairteoirí riachtanacha agus taifid a choinneáil ar theagmhálaithe leis an scoil (sonraí i gCuid 4.7);
- Athbhreithniú déanta ar fhoirgnimh na scoile chun seiceáil a dhéanamh ar na nithe seo a leanas tar éis tréimhse dúnta scoile:
  - An gcaithfidh an córas uisce a shruthlú ag asraonta i ndiaidh úsáid íseal chun galar Legionella a chosc;
  - Ar seiceáladh trealamh scoile agus aeráil mheicniúil le haghaidh comharthaí meathlúcháin nó damáiste sula mbaintear úsáid arís astu;
  - Ar cuireadh tús le bruscar a bhailiú agus seirbhísí riachtanacha eile.

In Aguisíní an phlean seo tá seicliostaí ann chun cuidiú le scoileanna maidir le nithe áirithe atá riachtanach chun na socruithe seo a chur i bhfeidhm.

4.1 Oiliúint Ionduchtaithe

Tabharfaidh gach ball foirne faoi Oiliúint Ionduchtaithe Covid-19 agus cuirfidh siad i gcrích é sula bhfillfidh siad ar fhoirgneamh na scoile. Is é is cúis leis an oiliúint sin a chinntiú go bhfuil eolas agus tuiscint iomlán ag na baill foirne ar na nithe seo a leanas:

- An chomhairle agus an treoir is nuashonraithe maidir le sláinte phoiblí;
- Siomptóim Covid-19;
- Cad é ba chóir a dhéanamh má thagann siomptóim Covid-19 ar bhall foirne nó ar dhalta agus iad ar scoil;
- Achoimre ar phlean freagartha Covid-19.

Coinneofar an fhoireann ar an eolas go hiomlán faoi na bearta rialaithe atá i bhfeidhm sa scoil agus a ndualgais agus a bhfreagrachtaí maidir le leathadh Covid-19 a chosc agus tabharfar cothrom le dáta iad le haon athruithe ar na bearta rialaithe nó an treoir atá ar fáil ó na húdaráis sláinte poiblí. Má tá ball foirne ar bith ann nach bhfuil cinnte faoi aon chuid de Phlean Freagartha Covid-19, na bearta rialaithe a bhaineann leis, nó a chuid nó a cuid dualgas, ba cheart dó / di treoir a lorg ón bPríomhoide láithreach, príomhoide a dtacaíonn an BOM / ETB leis sa ról seo.

4.2 Nós Imeachta chun Filleadh ar Obair (NIFO)

Sula bhfilleann siad ar an ionad oibre, ní mór don fhoireann foirm Filleadh ar Obair (FO) a chomhlánú, foirm atá ar fáil ar líne nó ón bpríomhoide. Ba chóir foirm FO a chomhlánú agus a chur ar ais chuig an scoil roimh fillleadh ar an ionad oibre. Ba choir do scoileanna a iarraidh ar bhaill foirne a dhearbhu nach bhfuil aon athrú ar na sonraí san fhoirm un fhilleadh ar obair tar éis tréimhsí dúnta ina dhiaidh sin, amhail laethanta saoire scoile.

Cuirfidh an príomhoide mionsonraí ar fáil freisin faoin Oiliúint Ionduchtaithe atá le comhlánú ag an bhfoireann agus mionsonraí faoi aon bhearta sláinte agus sábháilteachta breise atá i bhfeidhm sa scoil chun fillleadh an bhaill foirne ar an áis scoile a éascú.

Tá roinnt ball foirne scoile nach mbeidh in ann fillleadh ar scoil. Aithnítear de réir na dtreoirilínte sláinte poiblí atá ann faoi láthair na daoine seo a bheith i ngrúpaí a shainítear a bhfuil riosca an-ard ag baint leo. Déanfar é seo a nuashonrú de réir na comhairle sláinte poiblí.

Daoine a bhfuil riosca an-ard ag baint leo (i mbaol mór):

Áirítear le daoine atá sna grúpaí a bhfuil riosca an-ard ag baint leo:

- daoine atá thar 70 bliain d'aois - fiú má bhíonn siad i mbarr na sláinte
- daoine ar aistríodh orgán dá gcuid
- daoine a bhfuil ceimiteiripe á cur orthu le haghaidh ailse
- daoine a bhfuil radaiteiripe á cur orthu le haghaidh ailse scamhóg
- daoine a bhfuil ailse fola nó na ailse smeara orthu mar leaicéime, linfóma nó mialóma is cuma cén cóireáil atá á déanamh orthu
- daoine atá ag fáil imdhíteiripe nó cóireálacha leanúnacha antashubstaintí eile le haghaidh ailse
- daoine atá ag fáil cóireálacha ailse spriocdhírith eile a d'fhéadfadh dul i bhfeidhm ar an gcóras imdhíonachta, mar choscóirí próitéine cionáise nó coscairí PARP
- daoine a fuair trasphlandú smeara nó gaschealla le 6 mhí anuas, nó atá fós ag glacadh drugaí frith-imdhíonachta
- daoine a bhfuil riochtaí riospráide troma orthu lena n-áirítear fiobróis chisteach, drochphlúchadh, fiobróis scamhógach, fiobróis scamhóg, galar scamhóg interstitial agus COPD dian
- daoine a bhfuil riocht orthu a chiallaíonn go bhfuil riosca an-ard acu ionfhabhtuithe a fháil (mar shampla SCID, corráncheall homaisigeach)
- daoine atá ag ag glacadh cógais a fhágann go bhfuil seans níos mó ann go dtiocfaidh ionfhabhtuithe orthu (mar shampla dáileoga arda stéaróidigh nó teiripí imdhíon-imdhíonachta)
- daoine a bhfuil riocht croí tromchúiseach orthu agus atá ag iompar clainne

Tá comhairle le haghaidh an ghrúpa seo ar fáil ón FSS. Tá mionsonraí faoin na socrúithe oibre a bhaineann le baill foirne ardriosca, i gcomhréir leo siúd a bhaineann leis an tseirbhís phoiblí i gcoitinne, agus tá mionsonraí fúthu ar fáil i gclár ábhartha na Roinne Oideachais ar shuíomh Gréasáin na Roinne.

4.3 Príomhionadaí Oibrithe

Tá foráil sa Phrótacal le haghaidh Príomhionadaí Oibrithe (PO) a cheapadh i ngach ionad oibre. Beidh an PO ag obair leis an bhfostóir chun cuidiú le bearta a chur i bhfeidhm chun leathadh COVID -19 a chosc agus monatóireacht a dhéanamh ar an méid atáthar ag cloí leis na bearta sin agus beidh ról aige maidir le comhairle sláinte maidir le COVID-19 a chur in iúl san ionad oibre.

Leagtar amach sa chuid seo an dóigh a gcuirfear na forálacha i bhfeidhm sna scoileanna. Thángthas ar chomhaontú go lárnach idir an Roinn Oideachais agus na páirtithe oideachais faoin bpróiseas chun príomhionadaí oibrithe i scoileanna.

Is ar an mBord Bainistíochta/Oideachais agus Oiliúna agus bainistíocht na scoile go príomha atá an fhreagracht as Plean Freagartha Covid-19 a fhorbairt, a nuashonrú agus a chur i bhfeidhm.

Tá tábhacht ollmhór ag baint le cumarsáid láidir agus cur chuige comhoibritheach chun scaip COVID19 i scoileanna a chosc, agus chun aire a thabhairt do shláinte, sábháilteacht agus folláine na foirne agus na ndaltaí. Ní bhainfear cloí leis an bPrótocal um Obriú go Shábháilte amach ach amháin má dhéanann gach duine an fhreagracht a chomhroinnt agus na bearta atá sa Phrótocal a chur i bhfeidhm san áit oibre.

Má tá aon imní nó barúlacha ag ball foirne maidir le Plean Freagartha Covid-19, bearta rialaithe nó an dóigh le cloí leis na bearta sin ag baill foirne, daltaí nó daoine eile ba chóir dó / di teagmháil a dhéanamh leis an bpríomhoibrí / na hoibrithe a rachaidh i dteagmháil leis an bpríomhoide / BOM.

Ról an Phríomhionadaí Oibrithe (PO)

Go hachomair, is é ról an PO ná:

- Ionadaíocht a dhéanamh ar son an fhoireann ar fad san ionad oibre, beag beann ar an ról atá acu, agus a bheith ar an eolas ar na saincheistanna a d'fhéadfadh teacht chun cinn maidir le cohóirt áirithe foirne;
- A bheith ag comhoibriú le bainistíocht na scoile chun sábháilteacht, sláinte agus leas na bhfostaithe maidir le COVID-19 a chinntiú, a oiread agus is féidir;
- A bheith ar an eolas maidir leis an gcomhairle is déanaí ón Rialtas maidir le COVID-19;
- I gcomhpháirt le bainistíocht na scoile, dea-chleachtais sláinteachais a chur chun cinn ar nós lámha a ní go rialta agus dea-bhéasa anála a chothú chomh maith le scaradh sóisialta a choinneáil de réir chomhairle sláinte poiblí;
- Cabhrú le bainistíocht na scoile bearta rialaithe um chosc ar ionfhabhtú a chur i bhfeidhm chun COVID-19 a chur faoi chois san ionad oibre de réir an Phrótocail um Obriú go Sábháilte agus an chomhairle reatha maidir le sláinte phoiblí;
- I gcomhpháirt le bainistíocht na scoile, monatóireacht a dhéanamh ar an méid atáthar ag cloí le bearta chun leathadh COVID-19 a chosc;
- Athbhreithnithe a dhéanamh go rialta ar bhearta sábháilteachta;
- Ábhar imní ar bith a thuairisciú láithreach do bhainistíocht na scoile agus taifid ar na ceistanna sin agus na gníomhartha a glacadh chun dul i ngleic leo a choinneáil;
- Dul i gcomhairle le bainistíocht na scoile ar Phlean Freagartha COVID-19 sa chás ina dtagann COVID-19 ar dhuine agus iad ar scoil lena n-áirítear suíomh ionaid leithlise agus bealach sábháilteacht chuig an ionad sin;
- Tar éis aon eachtra, déan measúnú le bainistíocht na scoile ar aon ghníomh iarchúraim a theastaíonn;
- Dul i gcomhairle le comhghleacaithe ar cheistanna maidir le COVID-19 san ionad oibre;
- Ionadaíocht a dhéanamh do bhainistíocht na scoile ar son a gcomhghleacaithe ar cheistanna maidir le COVID-19 san ionad oibre.

Ceapfiadh gach scoil Príomhionadaí Oibrithe amháin Beidh Leas-Ionadaí Oibrithe chomh maith le PO á cheapadh ag scoileanna ina bhfuil níos liú ná 30 bhail foirne. Is é ról an Leas-Ionadaí Oibrithe ná chun feidhmiú mar an PO nuair a bhfuil an PO as láthair.

Beidh Ionadaí Oibrithe Cúnta chomh maith le PO á cheapadh ag scoileanna ina bhfuil níos mó ná 30 bhaill foirne agus ag gach scoil speisialta. Is é ról an Ionadaí Oibrithe Cúnta ná:

- chun cabhair a thabhairt don PO agus iad i mbun na dualgais thuasluaite; agus
- chun feidhmiú mar an PO nuair atá an PO as láthair.

Ainm (neacha) Príomhionadaí Oibrithe:

Conall Ó Frighil

Stiofán Ó Donncha

Tá freagracht ar gach ball foirne, ar dhaltaí, ar thuismitheoirí, ar chonraitheoirí agus ar chuairoteoirí mar dhaoine aonair agus i dteannta a chéile aird chuá a thabhairt ar a sláinte agus a sábháilteacht féin agus ar shláinte dhaoine eile agus cuidiú le cur i bhfeidhm an Phlean Freagartha Covid-19 agus an rialú gaolmhar ar bhearta maidir le cosc ionfhabhtaithe.

4.4 Comharthaíocht

Beidh ar scoileanna comharthaíocht a thaispeáint ar a léireofar comharthaí agus siomptóim COVID-19 agus tacú le sláinteachas maith láimhe agus riospráide. Tá póstaer clóite curtha ar fáil ag an Roinn do scoileanna, le príomhtheachtairreachtaí sláinte atá fóirsteanach do leanaí - béasa níocháin láimhe, sraotha agus casachta srl. Féach an nasc thíos do na póstaer seo a ligfidh do scoileanna ar mian leo é soláthar breise póstaer a chur ar fáil. Is féidir soláthar ar bith den chineál seo a lorg ar bhonn áitiúil. Féadfaidh scoileanna socruithe a dhéanamh chun na póstaer a thaispeáint in áiteanna tábhachtacha ar nós oifigí, pasáistí, seomraí foirne agus i leithris.

4.5 Leagan amach na scoile a athrú

Moltar scaradh fisiceach a choinneáil i bhfeidhm i dtimpeallacht na scoile mar cheann de na príomh bhearta um chosc ar ionfhabhtú an riosca COVID-19 a thabhairt isteach agus leathadh a íoslaghdú. Tá tuilleadh faisnéise faoin dóigh ar féidir scaradh sóisialta a úsáid i dtimpeallacht na scoile le fáil ag Cuid 5.4 thíos lena n-áirítear nasc chuig samplaí agus íomhánna áirithe de leaganacha amac seomraí ranga (ranganna speisialta san áireamh). Ba chóir do scoileanna seomraí ranga agus áiteanna eile sa scoil a athchumrú de réir mar is gá chun tacú le scaradh fisiceach de réir na dtreoirínte sula n-athosclaítear na scoileanna.

4.6 Measúnú Riosca Sláinte agus Sábháilteachta

Baol i dtimpeallacht na scoile atá in COVID-19 i gcomhthéacs na sláinte agus na sábháilteachta. Is tábhachtach go ndéanann scoileanna athbhreithniú ar a nósanna imeachta éigeandála maidir le sábháilteacht ó dhóiteán, garchabhair, timpistí agus tarluithe contúirteacha chun aon rioscaí nua bhíonn ann mar gheall ar Phlean Freagartha COVID-19 na scoile a mheas. Ba cheart athrú ar bith maidir le nósanna imeachta éigeandála na scoile atá ann cheana a dhoiciméadú agus a thabhairt isteach mar chuid de ráiteas sábháilteachta na scoile. Ba cheart do scoileanna athbhreithniú a dhéanamh ar na measúnuithe riosca atá acu cheana féin chun aon rioscaí nua a bhíonn ann mar gheall ar Phlean Freagartha COVID-19 na scoile a mheas. Ba cheart athrú ar bith ar mheasúnuithe riosca reatha na scoile a dhoiciméadú agus a thabhairt isteach mar chuid de ráiteas sábháilteachta na scoile.

Nós Imeachta Éigeandála/Garchabhrach

Beidh an Nós Imeachta Éigeandála/Garchabhrach i bhfeidhm i scoileanna go fóill. I gcás éigeandála nó mar tharlaíonn eachtra thromchúiseach, ba cheart do scoileanna scairt a chur ar otharcharr nó ar an mbriogáid dóiteáin ar 112/999 ag tabhairt sonraí faoi shuíomh agus faoin chineál eachtra leighis a thit amach.

4.7 Rochtain ar Loga na Scoile agus Rochtana

Beidh rochtain ar fhoirgneamh na scoile de réir na nósanna imeachta comhaontaithe ag scoileanna. Beidh socruithe do chuartheoirí riachtanacha ar nós conraitheoirí agus tuismitheoirí teoranta do chuspóirí riachtanacha agus teoranta dóibh siúd a gheobhaidh cead roimh ré ón bpríomhoide.

D'fhéadfadh go mbeadh ar Chigireacht na Roinne Oideachais cuairt a thabhairt ar scoileanna agus ar ionaid oideachais chun tacú leo de réir mar is cuí maidir le cur i bhfeidhm comhairle sláinte poiblí a bhaineann le timpeallacht shábháilte foghlama agus oibre a chruthú do chách.

Is ríthábhachtach go n-aithnítear daoine aonair a d'fhéadfadh a bheith tógalach agus iad a aonrú ionas gur féidir srian a chur le leathadh an víris chun a sláinte agus sábháilteacht agus sláinte agus sábháilteacht bhaill foirne agus cuairteoirí eile agus conraitheoirí ar an ionad oibre a chosaint. Ba cheart loga síneadh isteach/amach dóibh siúd a théann isteach in áiseanna scoile a choinneáil. Ba cheart don scoil loga do lucht teagmhálaithe na foirne agus na ndaltaí a choinneáil.

Tá treoir curtha ar fáil ag an gCoimisiún um Chosaint Sonraí maidir le himpleachtaí cosanta sonraí a bhaineann leis na prótacail maidir le fillleadh ar obair. Is féidir teacht ar an gcomhairle anseo: <https://www.dataprotection.ie/en/news-media/data-protection-implications-return-work-safelyprotocol>

Cuirtear i gcuimhne do scoileanna go gcaithfear gach taifead agus sonraí scoile a choinneáil agus a phróiseáil de réir RGCS agus na nAchtanna um Chosaint Sonraí. Titeann sé ar gach scoil (nó BOO) cloí leis an reachtaíocht agus iad ag feidhmiú mar aonad rialaithe sonraí.

5. Bearta Rialaithe um Chosc ar Ionfhabhtaithe - Chun Tabhairt Isteach agus Leathadh Covid-19 i Scoileanna a Chosc

Is é ceann de phríomhtheachtaireachtaí chun rioscaí COVID-19 a bhainistiú ná gach rud praiticiúil a dhéanamh chun tabhairt isteach COVID-19 sa scoil a sheachaint. Mura dtagann ionfhabhtú isteach ní féidir leis leathadh. Tá an baol ann go scaipfear an t-ionfhabhtú nuair a thabharfar isteach é i ngach idirghníomhaíocht idirphearsanta; dalta le dalta, múinteoir le múinteoir agus múinteoir le dalta agus caithfear é sin a bhainistiú i ngach suíomh.

Cuireadh réimse de bhearta rialaithe riachtanacha i bhfeidhm chun an riosca go leathfar an víreas Covid-19 a laghdú agus chun sábháilteacht, sláinte agus leas foirne, daltaí, tuismitheoirí agus cuairteoirí a chosaint a oiread agus is féidir sa scoil. Leanfar de athbhreithniú agus nuashonrú a dhéanamh ar bhonn leanúnach ar na bearta rialaithe de réir mar is gá.

Is ríthábhachtach go mbeadh baill foirne, daltaí, tuismitheoirí agus cuairteoirí ar an eolas faoi na bearta rialaithe atá leagtha amach agus ní mór dóibh a bheith ag comhoibriú go hiomlán leis na riachtanais sláinte agus sábháilteachta go léir agus cloí leo dá réir.

Ní mór do bhaill foirne cuimhneamh go bhfuil oibleagáid dhlíthiúil orthu faoi Alt 13 den Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005 cloí le riachtanais sláinte agus sábháilteachta agus cúram réasúnach a ghlacadh maidir lena sláinte féin agus a sábháilteacht féin, agus sláinte a gcomhghleacaithe agus daoine san ionad oibre.

An dóigh leis an riosca a bhaineann le COVID-19 a thabhairt isteach i Scoileanna a Íoslaghdú:

Feasacht ar shiomptóim COVID-19 a chur chun cinn (sonraí i gCuid 5.1):

- Cuir comhairle ar bhaill foirne agus ar dhaltáí a bhfuil siomptóim orthu gan freastal ar scoil, glaoch a chur ar a ndochtúir agus cloí le treoir FSS maidir le féin-aonrú;
- Cuir comhairle ar bhaill foirne agus ar dhaltáí féin-aonrú nó a gcuid imeachtaí sa bhaile a shrianadh má thaispeánann siad aon chomharthaí nó siomptóm de COVID-19 agus dul i dteagmháil lena ndochtúir teaghlaigh chun tástáil a shocrú
- Cuir comhairle ar bhaill foirne gan filleadh nó freastal ar an scoil i gcás aon cheann de na nithe seo a leanas:
  - má cinneann an FSS gur dhlúth-theagmháil iad le cás dearbhaithe de COVID-19
  - má chónaíonn siad le duine a bhfuil siomptóim dhearfacha an viris orthu
  - Má tá taisteal déanta acu taobh amuigh d'Éirinn; i gcásanna mar sin moltar do bhaill foirne féachaint ar an gcomhairle is déanaí ón Rialtas maidir le taisteal ar an gcoigríoch.
- Cuir comhairle ar bhaill foirne agus ar dhaltáí a dtagann siomptóim orthu ar scoil chun é seo a chur in iúl don Phríomhoide láithreach;
- Cinntigh go bhfuil a fhios ag baill foirne agus ag na daltaí an prótacal chun cás amhrasta de COVID-19 a bhainistiú ar scoil (sonraí i gCuid 8);
- Comhairle a thabhairt don fhoireann agus do dhaltáí comhoibriú le haon oifigigh sláinte poiblí agus leis an scoil chun críocha rianaithe teagmhála agus le haon chomhairle sláinte poiblí a ghlacadh maidir le cás nó ráige sa scoil;
- Ní mór do gach duine a théann isteach i bhfoirgneamh na scoile sláinteachas láimhe a dhéanamh le sláintitheoir láimhe;
- Ba cheart cuairteanna ar an scoil i rith an lae scoile a dhéanamh le socrú roimh ré agus ba cheart bualadh leo ag pointe teagmhála faoi leith;
- Ba cheart scaradh fisiceach (2m) a choinneáil idir na baill foirne agus na cuairteoirí nuair is féidir.

5.1 Siomptóim Covid-19 a aithint

Chun leathadh COVID-19 a chosc is tábhachtach eolas a bheith agat faoi na siomptóim agus iad a aithint.

Is iad sin:

- Teocht ard
- Casacht
- Gearranáil
- Boladh nó blas a bheith caillte nó blas as riocht

Is féidir le breoiteacht, ó éadrom go trom agus, i gcásanna áirithe, a d'fhéadfadh sé a bheith marfach, teacht ón ionfhabhtú a bhaineann leis an víreas is cúis le COVID-19. D'fhéadfadh go dtógfadh sé suas le 14 lá sula mbíonn na siomptóim le feiceáil. D'fhéadfadh na siomptóim a bheith ar aon dul le slaghdán agus fliú.

Áirítear i measc na siomptóm coitianta don choróinvíreas:

- fiabhras (teocht ard - 38 céim Celsius nó os a chionn)
- casacht nua - casacht de chineál ar bith, seachas casacht thirim amháin
- gearranáil nó deacrachtaí anála
- boladh nó blaiseadh caillte nó athraithe - ciallaíonn sé seo gur thug tú faoi deara nach féidir leat aon rud a bholadh nó a bhlaiseadh, nó nach bhfuil boladh nó blaiseadh rudaí mar a bhíonn de ghnáth.

Má tá aon cheann de ghnáthshiomptóim COVID-19 (coróinvíreas) agat, déan féin-aonrú (fan i do sheomra) agus glaoigh ar an dochtúir teaghlaigh ar an bpointe le fáil amach an bhfuil gá agat le tástáil COVID-19. Beidh ar dhaoine eile i do theaghlach srian a chur lena ngluaiseachtaí (fanacht sa bhaile). Nuair a fhaightear diagnóis go luath, is féidir leat an cúnamh a bhíonn de dhíth ort a fháil agus céimeanna a ghlacadh chun cosc a chur le scaipeadh an víris, má bhíonn sé agat. Chun breathnú ar liosta iomlán na siomptóm, féach láithreán gréasáin FSS.

Aip rianúcháin COVID-19

Is aip don fhón póca atá saor in aisce agus éasca a úsáid í aip rianúcháin COVID-19 a dhéanfaidh na nithe seo a leanas:

- tú a chur ar d'airdeall má bhí tú i ndlúth-theagmháil le duine ar a ndearnadh tástáil dhearfach maidir le COVID-19 (coróinvíreas)
- úsáideoirí eile na haipse a choinneáil sábháilte trí iad a chur ar a n-airdeall má dhéantar tástáil dhearfach ort féin maidir le COVID-19
- comhairle a chur ort ar cad ba cheart duit a dhéanamh má tá siomptóim ort

Is féidir leat an aip a íoslódáil saor in aisce ó Apple's AppStore nó ó GooglePlay store

5.2 Sláinteachas Anála

Déan cinnte de go leanann tú, agus na daoine atá thart ort, sláinteachas anála maith. Ciallaíonn sé seo do bhéal agus do shrón a chlúdach le ciarsúr nó casacht agus sraoth a ligean ar d'uilinn agus í crochta. Ansin faigh réidh leis an gcarsúr úsáidte láithreach agus go sábháilte i mbocsa bruscair in aice lámhe.

Má leanann tú sláinteachas anála maith, cosnóidh tú na daoine atá thart ort ó víris ar nós slaghdáin, fliú agus Covid-19.

5.3 Sláinteachas Lámhe

Ba cheart go dtuigfeadh baill foirne agus daltaí an fáth a bhfuil sláinteachas lámhe tábhachtach agus an uair agus an dóigh lena lámha a ní. Ba cheart go gcuirfeadh scoileanna sláinteachas maith chun tosaigh agus póstaer a thaispeáint ar fud na scoileanna faoin dóigh le lámha a ní. Lean treoracha FSS ar lámha a ní: <https://www2.hse.ie/wellbeing/how-to-wash-your-hands.html> Is féidir sláinteachas lámhe a dhéanamh trí lámha a ní nó díghalrán lámhe a úsáid (nuair a bhíonn cuma ghlas ar na lámha). Caithfear bainistíocht a dhéanamh ar úsáid áiseanna sláinteachais lámhe lena n-áirítear báisíní níocháin chun go seachnófar scuainí daltaí agus foirne atá ag fanacht le báisíní níocháin lámhe agus díghalráin lámhe a úsáid. Ní mór rochtain a bheith againn ar shaoráidí níocháin lámhe i ndiaidh gníomhaíochtaí ar dóigh dóibh lámha a shalú, ar nós imirt lasmuigh nó gníomhaíochtaí spóirt áirithe mar nach n-oibríonn sláintitheoir lámhe ar lámha salacha. Is féidir úsáid níos éasca a bhaint as dáileoirí sláintíochta lámhe ag pointí imeachta agus iontrála scoileanna agus seomraí ranga agus ba chóir a bheith cúramach aon doirteadh sláintíochta lámhe a ghlanadh chun rioscaí go dtitfeadh daoine a laghdú. Is fearr uisce te ná uisce fuar agus lámha á ní ach mura dtagann as an gcóras pluiméireachta as uisce fuar, ba chóir gallúnach a eiblíonn gan stró in uisce fuar a úsáid. Ba chóir báisíní níocháin lámhe, uisce reatha, gallúnach leachtach agus áiseanna triomú lámhe a chur ar fáil i ngach leithreas, cistin agus aon áit ina ndéantar bia a ullmhú. Ba cheart áiseanna níocháin lámhe a choinneáil go maith agus ba cheart an méid gallúnach agus tuáillí atá ar fáil a líonadh suas go rialta chun gach duine a spreagadh chun iad a úsáid. Is rogha eile inghlactha iad triomadóirí aer te le haghaidh triomú lámhe ach caithfear iad a chothabháil go rialta. Ní léir go bhfuil baint ag triomadóirí lámhe le riosca méadaithe tarchuir COVID-19. Ba chóir póstaer ar a dtaispeántar teicnící chun lámha a ní agus a chuireann níocháin lámhe chun cinn a chrochadh ar bhallaí in aice le háiseanna níocháin agus is féidir iad a lannú nó a chur i muinchille

plaisteach. Tá sláintitheoir láimhe oiriúnach le húsáid le haghaidh sláinteachas láimhe nuair nach bhfuil na lámha salacha le feiceáil (cuma ghlan orthu). Is fearr fianaise ar éifeachtúlacht a thabhairt do shláintitheoir láimhe atá bunaithe ar alcól ach is féidir unghaí úsáid a bhaint as unghaí láimhe nach bhfuil bunaithe ar alcól freisin. Nuair a bhíonn umghaí láimhe / glóthacha á n-úsáid i gcúram scoile ba chóir cúram a ghlacadh chun a chinntiú nach ndéanann na daltaí iad a shlogadh toisc go bhfuil siad inadhairte agus tocsaineach. Níor chóir díghalráin alcóil-bhunaithe a stóráil nó a úsáid gar do theas nó do lasair gan chosaint. Níor cheart go mbainfeadh leanaí óga úsáid as coimeádáin de fhoirmiú alcóil go neamhspleách.

Minicíocht Sláinteachais Láimhe

Ba cheart do dhaltáí agus do bhaill foirne agus do dhaltáí sláinteachas a dhéanamh ar na lámha:

- Ar theacht ar scoil dóibh;
- Sula n-itheann siad nó sula n-ólann siad;
- I ndiaidh dóibh dul chuig an leithreas;
- I ndiaidh dóibh a bheith ag súgradh lasmuigh;
- Nuair a bhíonn a lámha salach;
- Nuair a dhéanann siad castacht nó sraoth.

Tá socrú déanta ag an Roinn go mbunófar creat íostarraingthe le cur ar chumas scoileanna díghalráin láimhe agus aon soláthairtí TCP riachtanacha eile a cheannach le húsáid sa scoil. Cuirfidh an Roinn maoiniú ar fáil do na costais a bhaineann le sláintíocht láimhe agus riachtanais TCP i scoileanna.

5.4 Scaradh Fisiceach

Féadtar an scaradh fisiceach a chur i bhfeidhm go húsáideach i mbunscoileanna agus i scoileanna speisialta, rud a fhágann go mbeidh roinnt solúbthachta ann nuair is gá. Ní mór é a chur i bhfeidhm ar bhealach praiticiúil chun a aithint nach féidir fócas a d'fhéadfadh níos mó dochair ná sochar a dhéanamh ar an timpeallacht foghlama. Beidh cuma dhifriúil ar scaradh fisiceach ar fud na naoisghrúpaí áirithe agus na gcéimeanna éagsúla foghlama. Ba cheart a bheith cúramach chun teannas nó coinbhleacht a d'fhéadfadh a bheith ann a sheachaint agus b'fhéidir go mbeadh solúbthacht ag teastáil ó am go céile chun na bearta a chur i bhfeidhm.

Aithnítear freisin nach féidir i gcónaí an fhoireann scaradh fisiceach a choinneáil ó dhaltáí agus níl sé oiriúnach go mbeifí ag súil leo i gcónaí nuair a d'fhéadfadh sé seo drochthionchar a imirt ar an dalta ie má bhaineann gortú de leanbh agus garchabhair ag teastáil dá bharr.

Mar sin féin, nuair is féidir ba chóir don fhoireann achar 1m ar a laghad a choinneáil agus 2m más féidir. Ba cheart dóibh bearta a dhéanamh freisin chun dlúth-theagmháil a sheachaint ag leibhéal aghaidh ar aghaidh cosúil le fanacht ina seasamh seachas suí in aice leis / ag cromadh síos.

Titeann an scaradh fisiceach isteach i ndá chatagóir:

- Scaradh a mhéadú
- Teagmháil a laghdú

Scaradh a mhéadú

Ba cheart do scoileanna na doiciméid treorach a chuireann an Roinn Oideachais ar fáil maidir leis an leagan amach scoile is fearr agus a luaitear i gCuid 4.5 thuas a úsáid chun scaradh a mhéadú chomh mór agus is féidir. Chun fadú fisiceadh a choinneáil sa seomra ranga, ba cheart do bhunscoileanna agus scoileanna speisialta:

5.4.1 Seomraí ranga a leagan amach in athuair chun fadú fisiceach a uasmhéadú

5.4.2 An spás uile atá ar fáil sa scoil a úsáid agus a leagan amach in athuair chun fadú fisiceach a uasmhéadú

Chun tacú le bunscoileanna agus le scoileanna speisialta maidir le fadú fisiceach a chur i bhfeidhm sa seomra ranga, d'fhorbair an Roinn sraith leagan amach léiritheach seomra ranga de roghanna a d'fhéadfadh a bheith ann (socruithe do ranganna speisialta ina measc) atá de réir na comhairle sláinte poiblí, agus ina nglactar leis...

- Troscán, seilfeanna, srl ar na ballaí a thabhairt amach as seomraí
- Éagsúlacht de mhéideanna na seomraí. Tá nasc chuig an sraith leagan amach léiritheach seomra ranga le fáil anseo. Tá nasc chuig leagan amach léiritheach ranganna speisialta le fáil anseo.

Cuireadh maoiniú ar fáil faoin deontas feabhsaithe mionoibreacha chun na hoibreacha athchumraíochta seomra ranga seo a éascú.

Ba chóir go mbeadh deasc an mhúinteora 1m ar a laghad agus 2m ar shiúl ó deasca na ndaltaí más féidir.

Teagmháil a laghdú

Beidh an méid agus a d'fhéadfaí idirghníomhaíocht a laghdú i mbunscoil nó i scoil speisialta ab brath ar shuíomh na scoile agus beidh cur chuige ciallmhar ag teastáil ina n-aithnítear teorainneacha ar féidir é seo a bhaint amach idir daltaí.

I mbunscoileanna agus i scoileanna speisialta ba chóir achar 1m a choinneáil idir deascaí nó idir daltaí aonair. Aithnítear nach dócha go gcoinneoidh leanaí níos óige fadú fisiceach agus iad i bhfoirgneamh na scoile. Mar sin de, ní réamhriachtanas é an moladh seo a bhaint amach sa chéad cheithre bliana de bhunscoileanna nó de scoileanna speisialta chun bunscoil nó scoil speisialta a athoscailt do gach dalta. Nuair is féidir ba chóir stáisiúin oibre a thabhairt ar bhonn comhsheasmhach do na baill foirne agus leanaí céanna in áit spásanna a bheith ann atá comhroinnte.

D'fhéadfaí an riosca ionfhabhtaithe a laghdú trí dhaltaí agus a múinteoirí a struchtúrú i mBoilgeoga Ranga (ie grúpáil ranga a fhanann scartha ó ranganna eile a oiread agus is féidir) agus grúpaí faoi nó "Meithleacha" laistigh de na boilgeoga ranga sin, nuair a bhíonn sé seo praiticiúil.

Má dhéantar an rang a roinnt ina Meithleacha, ba chóir go mbeadh (achar 1m) ar a laghad idir Podanna aonair laistigh den Bhoilgeog Ranga agus idir dhaoine aonair sa mheitheal, nuair is féidir.

Tá sé i gceist go ginearálta teagmháil agus comhroinnt áiseanna comónta a theorannú idir daoine i mBoilgeoga Ranga áirithe (agus Meithleacha laistigh de na Boilgeoga Ranga sin) a oiread agus is féidir, seachas gach teagmháil idir Meithleacha a sheachaint, mar ní bheifear in ann an dara ceann a dhéanamh i dtólamh.

Is é is cuspóir leis an gcóras laistigh den scoil nach meascann grúpáil ranga ach lena rang féin ó thús an lae scoile go deireadh an lae scoile. Bearta sa bhreis is ea na Meithleacha sna Boilgeoga Ranga sin chun méid na dlúth-theagmhála laistigh den Bhoilgeog Ranga a theorannú. Ba chóir méideanna meithle a choinneáil chomh beag agus is dóigh a bheidh réasúnta praiticiúil i gcomhthéacs sonrath an tseomra ranga.

A mhéid is féidir, ba chóir go mbeadh na daltaí agus an fhoireann teagaisc sna Boilgeoga Ranga céanna go comhsheasmhach cé nach bheifear in ann é sin a dhéanamh i gcónaí. Ba cheart go mbeadh sosanna agus amanna béile nó áiteanna faoi leith ag Boilgeoga Ranga éagsúla ag am sosa nó béile (nó d'fhéadfadh sé seo a bheith ina mblianta difriúla ranga ie Dara Rang, Tríú Rang, srl.)

Ba cheart roinnt ábhar oideachasúil idir Meithleacha a sheachaint / a íoslaghdú nuair is féidir.

Ba chóir go mbeadh teorainn leis na baill foirne a aistríonn ó bhoilgeog ranga go boilgeog ranga eile a oiread agus is féidir.

Áirítear leis na bearta breise chun idirghníomhaíocht a laghdú:

Teorainn a chur le hidirghníomhaíocht ar theacht agus imeacht agus i hallaí agus i limistéir chomhroinnte eile. Ba cheart cur in aghaidh teagmháil fhisiceach shóisialta (beannachtaí ó lámh go lámh, croíthe isteach). Nuair a chaithfidh daltaí bogadh timpeall sa seomra ranga chun gníomhaíochtaí a dhéanamh (rochtain a fháil acmhainn chomhroinnte) ba chóir é a eagrú a mhéid is féidir ionas nach dtagann barraíocht le chéile ag an acmhainn chomhroinnte. Níor chóir don fhoireann agus do dhaltaí míreanna pearsanta a roinnt. Cuir in iúl do na daltaí chun iompraíochtaí a mbíonn teagmháil láimhe go béal leo a sheachaint (pinn / pinn luaidhe a chur sa bhéal). Sa chás ina mbíonn méarchláir nó táibléid i gceist le haghaidh teagaisc agus foghlama, ba chóir dromchla teagmhála na feiste a ghlanadh go rialta agus sláinteachas láimhe a chur in iúl.

Fad Fisiceach lasmuigh den seomra ranga agus sa scoil

Daltaí a fhágáil ón scoil/ a bhailiú ón scoil

Ba chóir socruithe a dhéanamh chun daltaí a ligean amach / a bhailiú chun fadú fisiceach 2m a spreagadh nuair is féidir. Ba chóir siúl / rothaíocht chun na scoile a spreagadh a oiread agus is féidir. Ba chóir socruithe a dhéanamh chun achar 2m a choinneáil idir tuismitheoirí agus caomhnóirí agus idir tuismitheoirí agus caomhnóirí agus foireann na scoile. Is é aidhm aon socruithe ná teacht le chéile daoine ag geataí na scoile a sheachaint i gcás nuair a bheidh sé doiligh orthu fadú fisiceach a dhéanamh. Ba cheart amanna fágála / bailithe agaithe a mheas nuair is praiticiúil agus indéanta. Má tá pointí rochtana breise ag scoileanna, féadfar machnamh a dhéanamh an féidir iad a úsáid chun róphlódú a laghdú. Ba cheart machnamh a dhéanamh ar an áit a dtagann daltaí le chéile nuair a bhaineann siad an scoil amach. D'fhéadfadh siad dul go díreach chuig an spás foghlama/ seomra ranga a cuireadh ar fáil dá ngrúpa beag féin.

Foireann

Moltar don fhoireann achar 2m a choinneáil eatarthu féin le haghaidh scaradh fisiceach. Tá sé seo ábhartha go háirithe maidir le fadú idir daoine fásta nuair nach mbíonn siad ag teagasc agus in áiteanna ar nós an tseomra foirne agus iad ag teacht ar obair. Murar féidir 2m a choinneáil i ngrúpaí foirne, ba cheart an fad agus is féidir agus treoir nuashonraithe ar chlúdach aghaidhe a chomhlíonadh. Ba cheart cloí le fadú fisiceach idir baill foirne sa seomra foirne trí shosanna agaithe srl a úsáid. Ba chóir cruinnithe foirne a reáchtáil ó chian nó i ngrúpaí beaga nó i spásanna móra chun fadú fisiceach a éascú. Polasaí gan croitheadh láimhe a chur i bhfeidhm. Íoslaghdaigh bailiú le chéile baill foirne ag tús nó ag deireadh an lae scoile. Is féidir leis an bhfoireann sealaíocht a dhéanamh idir réimsí / ranganna ach ba cheart é seo a íoslaghdaí nuair is féidir.

Bialann

Déan cinnte de go mbíonn fadú fisiceach i bhfeidhm in áiseanna bialanna. Déan úsáid na bialainne a agú agus leathnaigh uaireanta freastail le teacht le grúpáil ranganna. Cuir i bhfeidhm córas bainistithe scuainí. Déan cinnte de go níonn daltaí a lámha sula dtéann isteach sa bhialann agus i ndiaidh dóibh an bhialann a fhágáil.

Pasáistí agus Staighre

Is dócha nach gcuirfidh teagmháil ghairid le duine i halla go mór le leathadh an ionfhabhtaithe mura mbíonn teagmháil fhisiceach idir daoine agus plé neamhfhoirmiúla grúpa a sheachaint.

Clós/ Maoirseacht

Tá go leathfar an galar mar gheall ar theagmháil le dromchlaí seachtracha nó áiteanna súgartha íseal. Athraigh am súgartha / gníomhaíochtaí lasmuigh chun an slua ag an mbealach isteach agus na bealaí amach a íoslághdú. Ní féidir scaradh fisiceach a choinneáil nuair a bhíonn daltaí i mbunscoileanna nó i scoileanna speisialta ag súgradh le chéile lasmuigh, ach tá sé ina chuidiú cloí leis na grúpaí céanna a oiread agus is féidir. Déan amanna sosa agus rochtain ar an taobh amuigh a agú. Ba chóir leanaí a spreagadh chun sláinteachas láimhe a dhéanamh roimh agus tar éis gníomhaíochtaí lasmuigh. Íoslághdaigh comhroinnt trealamh agus ní trealamh comhroinnte idir daoine áirithe iad a úsáid.

Aeráil

Tá treoir foilsithe ag an Roinn a leagann amach na céimeanna praiticiúla maidir le haeráil mhaith i gcomhréir le sláinte poiblí ' Céimeanna Praiticiúla chun Dea-Chleachtais Aerála a Úsáid i Scoileanna' Leagann an treoir amach cur chuige foriomlán do scoileanna gur chóir go mbeadh fúinneoga ar oscailt chomh hiomlán agus is féidir nuair nach bhfuil seomraí ranga in úsáid (m.sh. le linn am sosa nó ag am lóin (ag glacadh leis nach bhfuil siad in úsáid) agus ag deireadh gach lae scoile freisin) agus oscailte go páirteach nuair atá seomraí ranga in úsáid. Tá foráil sa treoir gur féidir aeráil mhaith a bhaint amach i seomraí ranga gan míchompord a chruthú, go háirithe le linn aimsir fhuar.

5.5 Úsáid PPE i Scoileanna

D'fhoilsigh an Roinn "Treoir do Bhunscoileanna agus do Scoileanna Speisialta maidir le TCP, tomhaltáin agus trealamh " ar gov.ie/backtoschool. Solátrhraíonn sé seo an t-eolas a theastaíonn ó scoileanna faoi na cainníochtaí cuí d'earraí inchaite agus trealamh TCP chun tacú le hathoscailt iomlán sábháilte na scoileanna.

Moladh sa chomhairle nuashonraithe ón LFCS don Roinn Oideachais gur chóir do bhaill foirne clúdaigh aghaidhe a chaitheamh i gcás nach féidir achar fisiceach 2 mhéadar a choinneáil ó bhaill foirne eile, ó thuismitheoirí, ó chuairoteoirí riachtanacha nó daltaí. Ghlac An Roinn leis an moladh seo. Mar sin de, tá sé riachtanach do bhaill foirne clúdaigh aghaidhe a chaitheamh i gcás nach féidir achar fisiceach 2 mhéadar a choinneáil ó bhaill foirne eile, ó thuismitheoirí, ó chuairoteoirí riachtanacha nó daltaí. Ar a bharr sin, caithfear TCP a úsáid le linn chineál gníomhaíochtaí oibre nó réimsí oibre áirithe.

D'fhéadfadh ról mar seo a leanas a bheith i gceist:

- Dlúthchúram peasanta a dhéanamh
- Sa chás ina n-aithnítear cás amhrasta de COVID-19 agus an scoil ag feidhmiú
- Sa chás go bhfuil baill foirne go háirithe i mbaol ionfhabhtaithe ach nach bhfuil siad ar liosta na ndaoine a rangáítear mar dhaoine i ngrúpaí ardriosca, nó a d'fhéadfadh a bheith ina gcónaí le daoine atá i gcatagóir riosca an-ard
- Garchabhair a sholáthar
- Cruinnithe Tuismitheoirí-Múinteoirí

Sa chás ina dtugann baill foirne cúram sláinte do leanaí a bhfuil riachtanais leighis acu i dtimpeallacht na scoile ba chóir dóibh réamhchúraimí caighdeánacha a chur i bhfeidhm de réir an ghnáthchleachtais.

Limistéir Fháiltithe

Ba cheart scáidín Perspex a úsáid i limistéir fháiltithe gcás nach féidir achar fisiceach 2 mhéadar a choinneáil ó bhaill foirne eile, nó ó dhaltaí. Féadfaidh deontas maoinithe do mhionoibreacha a úsáid chun na críche seo.

Clúdaigh aghaidhe/Scáthláin Aghaidhe/Maisc

Feidhmíonn clúdaigh aghaidhe éadaigh mar mar bhac chun cosc a chur ar bhraoiníní riospráide taisteal isteach san aer agus ar dhaoine eile nuair a bhíonn an duine atá ag caitheamh an clúdach ag casacht, ag sraothartach, ag caint nó ag ardú a ghuth. Mar sin de, tá sé i gceist le clúdaigh aghaidhe éadaigh tarchur an víris a chosc ón té atá ag caitheamh an chlúdaigh (nach bhfuil a fhios acu go bhfuil siad ionfhabhtaithe) chuig na daoine a dtagann siad i ndlúth-theagmháil leo.

I suíomhanna cúram leanaí agus oideachais, tá sé dúshlánach úsáid éigeantach clúdaigh aghaidhe a chur i bhfeidhm, mar tuigtear go mbeidh lamháltas agus cumas níos ísle ag leanaí an clúdach aghaidhe a úsáid mar is ceart, agus féasfaidh strus míchuí a chur ar leanaí má chaitheann múinteoirí agus baill foirne atá ag tabhairt aire dóibh chlúdaigh aghaidhe.

Ní mholtar do leanaí atá ag freastal ar bhunscoil clúdaigh aghaidhe a chaitheamh.

Mar sin de, tá s riachtanach do bhaill foirne clúdaigh aghaidhe a chaitheamh i gcás nach féidir achar fisiceach 2 mhéadar a choinneáil ó bhaill foirne eile, ó thuismitheoirí, ó chuariteoirí riachtanacha nó daltaí. I gcásanna áirithe ba cheart machnamh a dhéanamh ar scáthláin shoiléire a úsáid, mar shampla baill foirne ag idirghníomhú le daltaí a bhfuil deacrachtaí éisteachta nó deacrachtaí foghlama acu.

Níor cheart d'aon cheann de na grúpaí seo a leanas ag clúdach aghaidhe éadaigh a chaitheamh: • Leanaí bunscoile

- Duine ar bith a bhfuil fadhbanna ánalaithe aige/aici
- Duine ar bith atá gan aithne nó atá éagumasaithe
- Duine ar bith nach bhfuil ábalta an clúdach aghaidhe a bhaint de gan chabhair.
- Duine ar bith a bhfuil riachtanais speisialta aige agus a d'fhéadfadh a bheith míshásta nó iontach míchomporadh agus clúdach aghaidhe á chaitheamh aige, mar shampla daoine a bhfuil míchumais intleachtach nó forbartha orthu, fadhbanna sláinte meabhrach, imní céadfach nó goilliúnacht thadhlach.

Ba cheart a chur i gcuimhne do gach ball foirne a chaitheann clúdaigh aghaidhe gan teagmháil a dhéanamh leis an gclúdach aghaidhe agus a lámha a ní nó a dhíghalrú (ag úsáid díghalrán láimhe) sula gcuireann siad an clúdach aghaidhe air agus tar éis sin. Ba cheart faisnéis a chur sr fil faoi úsáid cheart, baint agus níochán na gclúdach aghaidhe [<https://www.youtube.com/watch?v=T6ZqdpLfSqw>

Ba cheart clúdaigh aghaidhe éadaigh a ní tar éis gach lá úsáide, agus/nó sula n-úsáidtear arís iad, nó má tá sé soiléir le feiceáil go bhfuil siad salach.

Níor cheart clúdaigh aghaidhe éadaigh a chaitheamh má tá siad fliuch. Is féidir go mbeadh sé deacair anáil le clúdach aghaidh éadaigh fliuch.

Ba chóir do scoileanna machnamh a dhéanamh ar chlúdaigh aghaidhe aon uaire breise a bheith ar fáil don fhoireann i gcás go dteastaíonn clúdach aghaidhe mar chúltaca i rith an lae.

Cé go mb'fhéidir gur mhaith le baill foirne a gclúdach aghaidhe féin a úsáid ó lá go lá, ba cheart go mbeadh stoc de chlúdaigh aghaidhe aon uaire nó ilúsáidte breise ar fáil do scoileanna, nó scáthláin aghaidhe más iomchuí, ar fáil don fhoireann mar chlúdaigh aghaidhe cúltaca má theastaíonn clúdach aghaidhe uathu i rith an lae nó nuair is gá ar bhonn leanúnach. Ó Feabray 2021 maisc aghaidhe leighis ar fáil do gach ball foirne más mian leo.

Maidir le baill foirne ag úsáid maisc aghaidhe, ba cheart do scoileanna machnamh a dhéanamh ar na cúinsí sonracha ina bhféadfadh úsáid maisc aghaidhe leighis, de réir Chaighdeán AE EN 14683, a bheith níos cuí don fhoireann (mar shampla nuair is gá go mbeadh baill foirne, de réir riachtanas, a bheith i dteagmháil chónagarach agus leanúnach le daltaí a bhfuil riachtanais chúraim phearsanta acu mar CRSanna nó Chúramóirí ar Bhus Scoile).

Ní chealaíonn caitheamh clúdach aghaidhe nó masc aghaidhe an gá le fanacht sa bhaile má tá tú siomptómach.

Lámhainní

De ghnáth, níl úsáid lámhainní aon uaire ag daltaí nó ag múinteoirí i scoileanna cuí, ach d'fhéadfadh sé go mbeadh gá leo le haghaidh glantacháin, suíomhanna cúraim phearsanta agus nuair a bhíonn garchabhair á chur ar fáil. Ní thugann an ghnáthúsáid cosaint don té atá á gcaitheamh agus d'fhéadfadh daoine eile a bheith i mbaol ó lámhainní truaillithe. Ní hionann úsáid rialta lámhainní indiúscartha agus sláinteachas láimhe.

Naprúin

D'fhéadfadh sé go mbeadh naprúin oiriúnach freisin i gcúinsí áirithe lena n-áirítear riachtanais chúraim phearsanta nó i gcás baill foirne a imlonnaítear do limistéar a ghlanadh ina raibh cás amhrasta nó dearbhaithe de COVID-19.

6. Tionchar COVID-19 ar ghníomhaíochtaí áirithe scoile

Oibreoidh an Roinn le páirtithe leasmhara chun comhairle níos mionsonraithe a sholáthar maidir le gníomhaíochtaí áirithe scoileanna sula n-athosclófar an scoil.

Cór / Léiriú Ceoil

D'fhéadfadh leibhéal níos airde riosca a bheith i gcleachtais / léirithe cór agus cleachtais / léirithe ceoil a bhaineann le huirlisí gaoithe agus ba cheart aird ar leith a thabhairt ar an dóigh a gcoinnítear iad ag cinntiú go bhfuil an seomra aeráilte go maith agus go gcoinnítear an scaradh cuí idir na ceoltóirí.

Gníomhaíochtaí Spóirt

Ba cheart do scoileanna tagairt a dhéanamh do threoir HPSC maidir le Filleadh ar Spórt. Tá nasc chuig na prótacail maidir le Filleadh ar Spórt ar fáil anseo. <https://www.gov.ie/en/publication/07253-return-to-sport-protocols/>

Trealamh Comhroinnte

Bréagáin

Ba chóir gach bréagán a ní ar bhonn rialta, mar shampla gach seachtain. Bainfidh sé seo dusta agus salachar eile a d'fhéadfadh frídíní a iompar.

Ba chóir bréagáin ar léir dóibh a bheith salach nó truaillithe le fuil nó sreabháin choirp a ghlacadh as úsáid láithreach chun iad a ghlanadh nó a chaitheamh amach. Roghnaigh bréagáin atá soghlanta agus furasta a dhíghalrú (nuair is gá) agus bréagáin á gceannach agat.

Má úsáidtear éadach nó bréagáin bhog ba chóir go mbeadh siad in-nite le meaisín.

Ba cheart go mbeifí in ann míreanna mearaí, puzail agus bréagáin a bhféadfadh daltaí óga dóibh siúd a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu a chur ina mbéal a níochán agus a dhíghalrú.

Ba chóir gach trealamh súgartha a sheiceáil le haghaidh comharthaí damáiste mar shampla briseadh nó scoilteanna. Murar mbítear in ann iad a dheisiú nó a ghlanadh ba chóir iad a chaitheamh amach. Ba chóir bréagáin agus trealamh glan a stóráil i gcoimeádán glan nó i gcófra glan. Ba cheart treoracha an mhonaróra a leanúint i gcónaí.

Ag an am seo ba chóir go mbeadh ábhair shamhaltú bog agus taos súgartha in úsáid aonair amháin.

Nós Imeachta Glantacháin do Bréagáin

- Nigh an bréagán in uisce te gallúnaí, agus bain úsáid as scuab chun dul isteach i scoilteanna.
- Rinseáil an bréagán in uisce glan.
- Triomaigh an bréagán go maith.
- D'fhéadfadh go mbeadh roinnt bréagán crua plaisteacha oiriúnach le glanadh sa mhiasniteoir.

- Ba chóir bréagáin leictreonacha nó tochrais nach féidir a thumadh in uisce a ghlanadh le héadachtais agus a thriomú.
- I gcásanna áirithe b'fhéidir go gcaithfí bréagáin / trealamh a dhíghalrú tar éis iad a ghlanadh, mar shampla: bréagáin / trealamh a chuireann daltaí ina mbéal. Bréagáin/trealamh a bhí salach le fuil nó sreabháin choirp nó bréagáin inar aithníodh cás de COVID-19.
- Má bhíonn díghalrú ag teastáil: Ba chóir díghalrán a scaoileann clóirín a úsáid caolaithe go tiúchan de chlóirín 1,000ppm. Ba chóir an earra a shruthlú agus a thriomú go maith.

Ealaín

Ba chóir na daltaí a spreagadh nuair is féidir chun a gcuid soláthairtí ealaíne agus trealamh aonair féin a thabhairt leo.

Leictreonaic

Ba cheart giúirleoidí leictreonacha comhroinnte mar tháibléid, scáileáin tadhaill, méarchláir a ghlanadh idir úsáid agus d'fhéadfaí machnamh a dhéanamh ar chlúdaigh inúsáidte a úsáid le haghaidh leictreonaic chun glanadh a éascú.

Trealamh / Uirlisí Ceoil

Níor cheart uirlisí a chomhroinnt a oiread agus is féidir idir daltaí agus má theastaíonn comhroinnt, ba cheart na huirlisí a ghlanadh idir úsáidí.

Polasaí Leabharlainne

Ba chóir go mbeadh a gcuid leabhar féin ag daltaí nuair is praiticiúil. Ba chóir go mbeadh na téacsleabhair a dhéantar a chomhroinnt clúdaithe le clúdach plaisteach inúsáidte ar féidir é a ghlanadh idir úsáidí le gníomhaire glanta tí oiriúnach. Ba chóir daltaí a spreagadh chun sláinteachas láimhe a dhéanamh tar éis aon earra comhroinnte a úsáid.

Trealamh Spóirt Comhroinnte

Íoslaghdaigh comhroinnt trealamh agus glan trealamh comhroinnt idir úsáidí ag daoine éagsúla.

7. Sláinteachas agus Glantachán i Scoileanna

Tá maoiniú breise curtha ar fáil ag an Roinn Oideachais do scoileanna chun tacú leis an nglantachán feabhsuithe a bhfuil gá leis chun rioscaí COVID-19 a íoslaghdú. Tugadh sonraí faoi na tacaíochtaí maoinithe do scoileanna trí chiorclán agus déanfar iad a nuashonrú de réir mar is gá.

Tá an chomhairle faoi leith maidir le glantachán scoile leagtha amach i gcomhairle HPSC agus clúdófar í san oiliúint ionduchtaithe. Leagtar amach sa chomhairle seo an córas glantacháin atá ag teastáil chun tacú le scoileanna ionfhabhtuithe COVID-19 a chosc agus an glantachán feabhsaithe atá ag teastáil i gcás cásanna amhrasta de COVID-19. Iarrtar ar scoileanna an chomhairle ghlantacháin a léamh agus a thuiscint go cúramach agus í sin a chur i bhfeidhm, mar chomhairle, ar gach réimse den scoil de réir mar is cuí.

Meabhraítear do scoileanna aire ar leith a thabhairt do na socrúithe sláinteachais d'áiseanna níocháin láimhe agus leithris.

Go hachomair, ba chóir gach suíomh scoile a ghlanadh ar **uair amháin sa lá ar a laghad**. Ba chóir go mbeadh glantachán breise ann má tá sé ar fáil dírithe ar dhromchlaí a mbíonn teagmháil go minic leo - hanlaí doirse, ráillí láimhe, cathaoireacha / scítheanna láimhe, áiteanna iteacháin phobail, doirteal agus áiseanna leithris.

Beidh rochtain ag gach ball foirne ar tháirgí glantacháin agus beidh orthu a limistéir féin oibre a choinneáil glan. Níor chóir na hábhair ghlantacháin seo a bhaint den fhoirgneamh ar chúinse ar bith. Ba

chóir don fhoireann a limistéar oibre a ghlanadh agus a dhíghalrú go críochnúil roimh agus tar éis é a úsáid gach lá.

Ba cheart málaí diúscartha dramhaíola athúsáidte a bhailiú go rialta ó oifigí agus ó limistéir eile laistigh den áis scoile.

Ní bheidh saoráidí cithfholcadáin ar fáil le húsáid ag baill foirne ná ag na daltaí mar gheall ar an riosca méadaithe a bhaineann le saoráidí agus limistéir cithfholcadáin chomhroinnte. Déanfar é seo a athbhreithniú de réir threoir an rialtais.

Ní mór do bhaill foirne a dtrealamh agus a n-uirlisí féin a úsáid agus a ghlanadh (cupán, sceanra, pláta srl.)

Seomraí glantacháin / díghalraithe ina raibh dalta / ball foirne a raibh amhras faoi COVID-19 i láthair

Ba chóir an seomra a ghlanadh a luaithe agus is féidir.

Nuair a bheidh an seomra folamh níor chóir an seomra a athúsáid go dtí go mbeidh an seomra glanta agus díghalraithe go maith agus go bhfuil na dromchlaí uile tirim.

Ní oibríonn díghalrú ach ar rudaí atá glan. Nuair a bhíonn díghalrú ag teastáil ní mór glantachán a dhéanamh freisin.

Ba chóir go seachnódh an duine a mbíonn air an glantachán a dhéanamh teagmháil lena aghaidh agus iad ag glanadh agus ba chóir dó lámhainní tí agus naprún plaisteach a chaitheamh.

Glan an timpeallacht agus an troscán agus bain úsáid as éadach glantacháin indiúscartha agus glantach tí agus ansin díghalrú le táirge clóirín-bhunaithe (tuar tí).

Tabhair aird faoi leith ar dhromchlaí a mbíonn teagmháil go minic leo, cúl cathaoireacha, clóis, hanlaí doirse agus aon dromchlaí atá salach le sreabháin choirp.

Nuair a bheidh an seomra glanta agus díghalraithe agus na dromchlaí uile tirim, is féidir an seomra a úsáid arís.

Má tá am caite ag dalta nó ball foirne a ndearnadh diagnóis orthu le COVID-19 am i limistéar comhroinnte cosúil le bialann, limistéar súgartha nó má d'úsáid siad na leithris nó seomra folctha, ba chóir na limistéir sin a ghlanadh le glantach tí agus díghalrán ina dhiaidh (mar atá mínithe na Comhairle sláinte eatramhaí ón HPSC) a luaithe is féidir.

8. Ag Déileáil le Cás Amhrasta do COVID-19

Ní mór do bhaill foirne nó daltaí fanacht sa bhaile agus iad ag taispeáint comhartha ar bith do COVID-19. Ní mór na treoracha seo a leanúint nuair atá scoil faoi leith ag iarraidh dul i ngleic le cás amhrasta sa scoil.

Ba cheart ionad leithlise in fhoingneamh na scoile a ainmniú. Ba cheart go mbeidh plean teagmhais ann a thógann faoi deara go bhféadfadh níos mó ná duine amháin le chomharthaí COVID-19 a bheith ann agus a d'fhéadfadh déileáil le cásanna breise. Ní mór don ionad leithlise bheith in áit phríobháideach agus i bhfad ón bhfoireann agus na daltaí eile.

Dá mbeadh comharthaí COVID-19 á thaispeáint ag foireann/dalta agus iad ar scoil, ní mór na nósanna imeachta seo a leanúint:

- Más rud é gur dalta é/í an duine le cás amhrasta, ní mór dul i dteagmháil le tuismitheoirí/caomhnóirí an pháiste gan mhoill;
- Ní mór an duine a leithlisiú agus nós imeachta a chur i bhfeidhm chun iad a thabhairt ar an mbealach leithlise go dtí an ionad leithlise, ag fanacht 2m nó níos faide ón duine tinn agus ag déanamh cinnte go bhfuil gach éinne eile 2m ar a laghad ón duine tinn i gcónaí;
- Ní gá don ionad leithlise bheith ina sheomra faoi leith, ach sa chás nach seomra é ba cheart go mbeadh an ionad 2m i bhfad óna daoine eile sa seomra;

- Mura féidir achar 2m a choinneáil, ba chóir do bhall foirne atá ag tabhairt aire do dhaltá clúdach aghaidhe nó masc a chaitheamh. Ná chaith lámhainní mar ní thaistealáinn an víreas tríd an gcráiceann;
- Cuir masc ar fáil don duine a bhfuil na siomptóim air. Ní mór dó/di an masc a chaitheamh i gcomhlíonú le daoine eile, agus nuair a bhfuil sé/sí ag filleadh ón scoil;
- Déan measúnú ar chumas an duine le comharthaí COVID-19 filleadh abhaile gan moill (leo féin nó lena dtuismitheoirí) agus ansin dul i dteagmháil lena dochtúir agus féin-aonrú a chleachtadh sa bhaile;
- Muna bhfuil an duine tinn in ann dul abhaile gan moill, cabhair leo le leithlisiú ar scoil agus le teagmháil a dhéanamh lena dochtúir. Ní chóir dóibh a lámha a chur ar daoine eile, dromchlaí nó rudaí. Ba chóir comhairle a thabhairt don duine le comharthaí COVID-19 a bhéal agus a shrón a chlúdach leis an gciarsúir indiúscartha a chuirtear ar fáil nuair a bhíonn siad ag casacht nó ag sraothartach, agus an ciarsúir a chur sa mhála dramháola a chuirtear ar fáil;
- Más bhfuil sé de cumas ag an duine filleadh abhaile, socraigh go n-iompróidh ball clainne iad abhaile chomh luath is féidir agus tabhair comhairle dóibh a gcuid comharthaí a chur in iúl dá dhochtúir ar an bhfón. Ní mór iompar poiblí a sheachaint;
- Más bhfuil siad ró-tinn chun filleadh abhaile nó más bhfuil comhairle breise de dhíth agat, cur glaoch ar 999 nó 112 agus cur in iúl dóibh gur cás amhrasta COVID-19 é/í an duine tinn;
- Déan measúnacht ar an eachtra a bheith mar pháirt den chinneadh maidir le gníomhaíochtaí leantacha agus téarnamh;
- Socraigh go ndéanfar an limistéar leithlisithe agus na réimsí oibre atá i gceist a ghlanadh go cuí - (mionsonraí ag Cuid 7).

Cuirfidh an FSS aon teagmháil le cás daingnithe a raibh ag baill foirne/tuismitheoirí in iúl dóibh tríd an bpróiseas rianaithe teagmhála. Rachaidh an FSS i dteagmháil le gach duine ábhartha i gcás go ndéanadh diagnóis COVID-19. Ní mór treoracha an FSS a leanúint agus tá rúndacht na foirne agus na ndaltaí riachtanach i gcónaí. Ba cheart baill foirne na scoile a spreagadh chun aip rianaithe FSS COVID-19 a íoslódáil chun cabhrú le Sláinte Phoiblí chun críocha colgadh a rianú. Laistigh agus lasmuigh de shuíomh na scoile.

9. Riachtanais Speisialta Oideachais Dálaí Breise Do Pháistí a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu

I go leor cásanna ní rud praiticiúil nó oiriúnach é scaradh sóisialta a chur i bhfeidhm le páistí a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais (RSO) acu. Mar sin ba cheart déanamh cinnte go bhfuil tuiscint breise ag tuismitheoirí/caomhnóirí maidir le comharthaí nó athruithe as an ghnách a d'fheadfadh bheith ina comhartha do tinneas/tinneas COVID-19, agus nuair a bhfuil na comharthaí seo i láthair ní mór do pháistí fanacht sa bhaile.

Mar an gcéanna ba chóir go mbeadh an fhoireann ar an eolas faoina bhfreagracht gan freastal ar obair má fhorbraíonn siad comharthaí do thinneas riospráide.

Sláinteachas Láimhe

Ba chóir cabhair a thabhairt do pháistí nach bhfuil in ann a lámha a ní leo féin chun na lámha a ní le uisce agus gallúnach nó le díghalrán láimhe (más bhfuil a lámha glan), mar a mhínítear cheana féin.

Trealamh

D'fhéadfadh go mbeadh riachtanais chúraim (fisiceach nó iompraíochta) ag roinnt páistí a chiallaíonn go bhfuil gá le áiseanna agus fearais agus/nó trealamh míochaine mar shampla áiseanna leithris, trealamh gluaiseachta agus láimhseála, nó trealamh riospráide a úsáid. I gcás go ghlantar áiseanna agus fearais sa scoil moltar go mbeadh sceideal ghlantacháin curtha ar fáil, ina sonraítear de réir

treoracha an déantóra cathain agus conas ba chóir an trealamh a ghlanadh, agus na táirgí ghlantacháin le úsáid.

Is féidir leis na pointí seo treoir a thabhairt d'fhorbairt an sceidil ghlantacháin:

- Ní mór don trealamh a úsáidtear le haghaidh cúram a sholáthar a bheith glan go feiceálach;
- Ní mór an trealamh chúraim a ghlanadh de réir treoracha an déantóra. Baintear glantóireacht amach de ghnáth trí ghlantach ilchuspóireach agus uisce te a úsáid.
- Ní mór trealamh a n-úsáidtear le páistí éagsúla a ghlanadh agus a dhíghalrú, más gá, díreach tar éis an trealamh a úsáid agus roimh a bhaineann páiste eile úsáid as, m.sh. áiseanna leithris;
- Dá n-éireoidh an trealamh salach le sreabhán coirp:
  - I dtús báire, glan an trealamh go críochnúil le glantach agus uisce;
  - Ansin bain úsáid as tuaslagán díghalraithe úr chun an trealamh a dhíghalrú;
  - Sruthlaigh le huisce agus triomaigh.

10. Dualgas Foirne

Tá dualgas reachtúil ag an bhfoireann chun cúram réasúnta a thabhairt dá sláinte agus dá sábháilteacht féin, chomh maith le sláinte is sábháilteacht a gcomhghleacaithe agus páirtithe eile. Tá comhoibriú agus cabhair na foirne riachtanach chun scaipeadh COVID-19 a laghdú agus chun sláinte agus sábháilteacht a chosaint chomh fada is féidir sa scoil. Tá ról lárnach ag gach ball foirne. Mar sin de, chun fillleadh sábháilte ar ais ar an obair a éascú, áirítear ar na dualgais seo a leanas, ach níl siad teoranta dóibh:

- Cloí le Plean Freagartha COVID-19 na Scoile agus leis na bearta rialaithe atá leagtha amach.
- An Foirm um Réamh-filleadh ar an Obair a chomhlánú roimh fillleadh ar ais i mbun oibre.
- Cur an príomhoide ar an eolas maidir le aon rud bainte le COVID-19 nach bhfuil luaite ar an bhfoirm agus a bheith riachtanach a nochtadh chun fillleadh sábháilte ar an ionad oibre a éascú.
- Glac páirt in Oiliúint Ionduchtaithe COVID-19 agus aon traenáil eile a bhfuil de dhíth roimh fillleadh ar ais ar scoil
- Bí ar an eolas agus cloí le dea-chleachtais béasaíochta shláinteachais agus anála.
- Obair go dlúth lena gcomhoibrithe ionas go mbeadh scaradh sóisialta maith i bhfeidhm.
- Bí ar an eolas maidir le comharthaí COVID-19 agus tabhair aire dá folláine féin.
- Féin-aonrú sa bhaile agus téigh i dteagmháil gan moill lena ndochtúir chun tuilleadh comhairle a fháil má thaispeánann siad aon comhartha de COVID-19.
- Fan sa bhaile agus ná fill ar an scoil dá mbeadh aon comhartha de COVID-19 acu.
- Ná fill ar an scoil ná freastal uirthi i gcás na nithe seo a leanas:
  - má aithnítear gur dhlúth-theagmhálacha iad le cás dearbhaithe de COVID-19
  - má chónaíonn siad le duine a bhfuil siomptóim dhearfacha an viris orthu
  - Má tá taisteal déanta acu taobh amuigh d'Éirinn; i gcásanna mar sin moltar do bhaill foirne féachaint ar an gcomhairle is déanaí ón Rialtas maidir le taisteal ar an gcoigríoch.
- Má thaispeánann siad aon comharthaí de COVID-19 agus iad ar scoil, cloí leis an nós imeachta thuasluaite.
- Bí ar an eolas agus cloí le treoracha na n-údarás sláinte poiblí is déanaí.
- Comhoibriú le haon phearsanna sláinte poiblí agus a scoil chun críocha rianaithe teagmhála agus lean aon chomhairle sláinte poiblí a thugtar i gcás cás nó ráige ina scoil
- Téigh faoi aon tástáil COVID-19 a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil mar chuid d'olltástáil nó de thástáil shrathach de réir mar a mholann An tÚdarás Sláinte Poiblí.

11. Bainistiú Neamhláithreachta a bhaineann le COVID-19

Déanfar bainistíocht ar neamhláithreacht a bhaineann le COVID-19 de réir nósanna imeachta comhaontaithe leis an Roinn Oideachais.

12. Clár um Chúnamh agus Fholláine Oibrithe

Aithníonn an Roinn an riachtanas atá le folláine foirne scoile agus féinchúram comhchoiteann. Cuirfidh Seirbhísí Tacaíochta na Roinne, an PDST agus CSL san áireamh, agus Foireann Chur Chun Cinn Sláinte an FSS tacaíocht ar fáil d'fholláine na foirne scoile. Tá Straitéis Sláinte Ceirde i bhfeidhm mar acmhainn tacaíochta don foireann scoile. S'é aidhm an Straitéis Sláinte Ceirde ná sláinte na fostaithe a chur chun cinn san ionad oibre, agus díritear go príomha ar chosc in ionad réitigh. Cuimsíonn an Straitéis Sláinte Ceirde an tSeirbhís Cúnaimh d'Fhostaithe agus an tSeirbhís Sláinte Ceirde. Cuireann Spectrum.Life an tSeirbhís Cúnaimh d'Fhostaithe (SCF) ar fáil faoin brat 'Wellbeing Together: Folláine Le Chéile'.

Is seirbhís féin-atreoraithe í an SCF ina mbíonn rochtain ag fostaithe ar líne chabhrach rúnda thiomnaithe saorfhóin 1800 411 057 atá ar fáil 24 uair sa lá, 365 lá sa bhliain a sholáthraíonn comhairle ar raon saincheisteanna amhail folláine, dlí, airgeadais, idirghabháil, tacaíocht bainistíochta srl. Tá an tseirbhís ar fáil go fóill trí SMS, Whatsapp, ríomhphost, comhrá beo agus iarraidh ar ghlaigh ar ais. Is gairmithe sláinte meabhrach cáilithe, creidiúnaithe agus a bhfuil taithí acu iad gach pointe teagmhála don tseirbhís.

Más gá tá comhairleoireacht ghearrthéarmach ar fáil d'fhostaithe agus a dteaghlaigh (dóibh siúd atá ós cionn 18 mbliana d'aois agus ina gcónaí sa bhaile).

Tá tairseach agus aip folláine saincheaptha ar fáil a thairgeann rochtain ar phodchraoltaí, blaganna, comhráite beo agus físeáin ar ábhair a bhaineann le folláine agus sláinte mheabhrach, saol an teaghlaigh, aclaíocht agus cothú. Tá clár r-Fhoghlama a bhaineann le sláinte mheabhrach, codladh agus raon ábhar folláine ar fáil freisin. Cuirtear teiripe iompraíochta cognaíocha ar fáil ar líne freisin. Mar chuid dosna seirbhísí a sholáthraíonn Spectrum.Life tá Bainisteoir um Chur Chun Cinn Sláinte Meabhrach ar fáil chun tionscnaimh sláinte meabhrach agus folláine atá bunaithe ar fhianaise a fhorbairt agus a sheachadadh chun smál a laghdú agus chun litearthacht sláinte meabhrach a fheabhsú, agus chun rannpháirtíocht leis an tseirbhís a mhéadú. Tá sraith seimineár gréasáin seachtainiúil agus cainteanna beo chun folláine foirne a chur chun cinn i scoileanna ar fáil faoi láthair ar an tairseach folláine.